

Problematika zaostajanja izvajanja geodetskih storitev

Geodetske storitve opredeljuje Zakon o geodetski službi (Ur.l.SRS št. 23/76) kot posege v prostor za potrebe in na zahtevo stranke, ki pa neposredno vplivajo na podatke uradnih evidenc geodetske službe in jih v 7. členu zakon tudi taksativno našteva. Opravljanje teh storitev je po zakonu v pristojnosti občinskih geodetskih organov, po javnem pooblastilu občinske skupščine pa jih lahko opravljajo tudi geodetske organizacije. Za mnoge občinske geodetske organe predstavlja opravljanje geodetskih storitev precejšnjo obremenitev. Posledica tega je kronično prekoračevanje zakonitih rokov reševanja zahtevkov in zaostajanje izvrševanja drugih upravnih nalog geodetskih organov.

Že dlje časa obstaja potreba po prenosu javnega pooblastila za opravljanje geodetskih storitev na zasebne geodetske strokovnjake, ki bi se poklicno ukvarjali s to dejavnostjo, veliko pa je tudi zanimanje posameznikov. Republiška geodetska uprava je že januarja 1990 predlagala delno spremembo obstoječega Zakona o geodetski službi, s katero bi se zakonsko omogočila t.i. geodetska praksa. Predlog sprememb je bil zavrnjen z naročilom, naj se pripravi povsem nov zakon o dejavnosti geodetske službe z novimi temelji. Tak zakon se že pripravlja, vendar bo treba do njegovega sprejema počakati vsaj še eno leto.

Praksa med tem prehiteva čas, formalno predviden in potreben za pripravo in sprejem novega zakona in s tem tudi legalizacijo izvajanja geodetskih storitev po zasebnikih. Marsikje se posamezniki že intenzivno pripravljajo na opravljanje geodetskih storitev v smislu predvidenega novega zakona. Na Republiško geodetsko upravo se ti potencialni izvajalci geodetskih storitev obračajo s prošnjami o dodelitvi nekakšnega začasnega pooblastila. Nekateri se pri tem sklicujejo na določena tolmačenja in mnenja posameznih delavcev Republiške geodetske uprave.

Navedeno stanje zahteva določena pojasnila:

1. Nekatera določila zdaj še vedno veljavnega Zakona o geodetski službi (Ur.l. SRS št. 23/76 in 42/86) so zaradi sistemskih sprememb postala ovira pri delovanju geodetske službe. To velja zlasti za sedanje določbe zakona glede opravljanja geodetskih storitev, zaračunavanja teh storitev, vpliva države na poslovanje pooblaščenih geodetskih organizacij, uveljavljanja pravice na izdelkih geodetske službe in podobno. Zadeve, ki so se dale urediti mimo zakona, vendar še vedno v smislu intencije zakona, so se urejevale dogovorno s sporazumi. Problematična je ostala situacija v primerih, kjer je očitno naprednejša praksa trčila v formalno uzakonjene ovire. Tak je primer opravljanja geodetskih storitev, ki so poleg tehničnega dela tesno povezane z vodenjem upravnega postopka, ki pa predpostavlja javno pooblastilo. Za pridobitev javnega pooblastila ne zadošča le ustavna podlaga (zajeta v Amandmaju XL k Ustavi SRS, objavljenem v Ur.l. SRS št. 32/89, po katerem "Zakon lahko določi, da javna pooblastila izvršuje tudi posameznik"), pač pa je treba sprejeti tudi ustrezeni zakon. Tak zakon bo predvidoma Zakon o geodetski dejavnosti.

2. Do sprejema novega zakona, ki bo uredil možnost, pogoje in način opravljanja geodetskih storitev po pooblaščenih geodetskih strokovnjakih, je samostojno opravljanje geodetskih storitev, navedenih v 7. členu Zakona o geodetski službi, po geodetu kot privatniku prepovedano in sankcionirano kot prekršek. Zato Republiška geodetska uprava ne more izdajati začasnih pooblastil.

3. Dolžnost posamezne občinske geodetske uprave je zagotoviti kolikor toliko ažurno opravljanje geodetskih storitev na svojem območju. Če so zaostanki nesorazmerno veliki, je občinska geodetska uprava dolžna o tem obvestiti izvršni svet svoje občine in predlagati ustrezne ukrepe za izboljšanje stanja. Med take ukrepe vsekakor spada zaposlitev dodatnih geodetskih strokovnjakov. Trenutna usmeritev povečanju števila kadrov v upravnih organih ni naklonjena. Kljub temu je potrebno tak zahtevek postaviti. V poštev bi prišla tudi zaposlitev za določen čas. Občina je namreč dolžna zagotoviti izvajanje nalog splošnega pomena za republiko (331. člen Ustave R Slovenije). Potrebna je vsekakor dobra obrazložitev, podkrepljena s statističnimi podatki.

4. Pri izjemno velikem številu zaostankov (če povečanje števila zaposlenih niti za določen čas ne bi bilo možno), bi se kot začasno rešitev lahko pridobil ustrezen strokovnjak s t.i. pogodbo o delu. Tak strokovnjak bi moral izpolnjevati pogoje, predpisane za vodenje postopkov pri opravljanju geodetskih storitev, in sicer: višja strokovna izobrazba ter znanje oziroma preizkus znanja geodetsko-tehničnih predpisov in Zakona o splošnem upravnem postopku.

Geodetske storitve bi opravljal tak izvajalec v imenu in za račun občinske geodetske uprave. Stranki namreč ni mogoče zaračunati večjih stroškov, kot bi jih imela, če bi storitev opravil delavec geodetske uprave. Stroške storitve neposredno zaračuna stranki občinska geodetska uprava, izvajalec pa prejme plačilo od občinske geodetske uprave v skladu s pogodbo o delu. To pomeni, da je plačilo za posamezno opravljeno storitev, ki ga po pogodbi o delu prejme izvajalec storitve, lahko večje ali pa manjše kot je znesek, ki ga uprava zaračuna stranki. Napaka, ki bi jo v postopku zagrešil s pogodbo pridobljeni geodet, se šteje oziroma obravnava kot napaka delavca občinske geodetske uprave. Sklepe in odločbe v takšnih postopkih izdaja predstojnik občinske geodetske uprave.

To so ob obstoječi zakonodaji edinečasne možnosti, ki imajo namen prebroditi prehodno obdobje. Kakršnakoli drugačna praksa, ki se tu in tam pojavlja, pomeni kršitev določb sedanjega zakona. To pa lahko povzroči odpravljanje odločb ob reševanju pritožb ali po nadzorstveni pravici, če bi se nepravilnosti ugotovile ob pregledih poslovanja oziroma ob eventuelnih pobudah in prijavah strank.

Navedena pogodba o delu pa ne pomeni, da si je nekdo že s tem pridobil javno pooblastilo ali zagotovil pridobitev pooblastila za opravljanje geodetskih storitev po predvidenem novem Zakonu o geodetski dejavnosti. Tako podjetja kot zasebniki si bodo po sprejetju zakona morali pridobiti posebno javno pooblastilo. Zato naj bi bile take rešitve le izhod v sili, nikakor pa jih ne bo mogoče uveljavljati po sprejetju predvidenega novega zakona.

5. Glede različnega razlaganja in sklicevanja na izjave predstavnikov Republiške geodetske uprave je potrebno pripomniti naslednje: posamezne občinske geodetske uprave se v nejasnih primerih pogosto obračajo na posamezne delavce Republiške geodetske uprave in jih prosijo za mnenje. Dogaja pa se včasih, da tisti, ki je določeno mnenje ali odgovor na

svoje vprašanje dobil, z mnenjem ali odgovorom ni zadovoljen, ker se pač ne ujema z njegovo predstavo ali hotenjem. Zlasti so problematična t.i. kapciozna vprašanja, ki so postavljena z namenom, da se dobi le potrditev nekega mnenja. Pridobljeno mnenje se potem, če je le mogoče, po svoje tolmači, to pa povzroči dezinformacije, ki lahko škodujejo. Še večja nevarnost obstaja, če se mnenja, dana za posamezne primere, posplošijo in uporabijo za druge podobne primere. Ni namreč isto pravilo v istem obsegu uporabno za vsak približno podoben primer. Drugačni pogoji, drugačno dejansko stanje lahko zahtevajo drugačen postopek ali odločitev. Potrebna je določena mera kritične presoje ustreznosti uporabe pravil oziroma prejetih mnenj tudi za druge podobne primere. V dvomu se je bolje v konkretni zadevi ponovno obrniti na Republiško geodetsko upravo.

Stanko Pristovnik

Prispelo za objavo: 24.5.1991

Geodeti so prispevali svoj delež k popisu prebivalstva 1991

Popis prebivalstva, gospodinjstev, stanovanj in kmečkih gospodarstev v Republiki Sloveniji v letu 1991 je, kot velika akcija zajemanja podatkov, za nami. Še najbolj so se oddahnili statistiki, gotovo pa tudi geodeti v občinah, ki so imeli veliko dela pri pripravi na popis in tudi v samem 15-dnevnem popisu v prvi polovici aprila. Vsi zaslužijo priznanje, da so akcijo uspeli izpeljati do konca na solidni ravni in s tem omogočiti pridobitev številnih podatkov za Slovenijo, ki bodo obdelani v prihodnjem obdobju.

Da ne bi zaradi običajne stanovske skromnosti pozabili na geodetski prispevek v tej akciji, pogledjmo nekatere naše aktivnosti. V drugi polovici leta 1990 se je na občinskih geodetskih upravah izvajala revizija in na osnovi le-te delitev popisnih okolišev. Formiranih je bilo 793 novih popisnih okolišev, enot, ki so kasneje služile popisovalcu za zaokrožitev njihovega območja popisovanja (glede na takratno skupno število 13 223 popisnih okolišev v Sloveniji).

Kartografsko dokumentacijo za občinske popisne komisije, ki je praviloma obsegala kopije združenih izrisov digitaliziranih teritorialnih enot, listov topografske karte v merilu 1:25 000 in mreže razdelitve na TTN-5, je pripravila Republiška geodetska uprava (skupno 495 kopij za Slovenijo).

Največji in najbolj dolgotrajen napor je bila priprava kartografske tehnične dokumentacije za popisovalce na občinskih geodetskih upravah. K tej so geodeti prispevali kartografski prikaz popisnih okolišev s tematiko ROTE-ja in EHIŠ-a v merilu 1:5 000, izjemoma pa 1:10 000 oziroma 1:2 500. V Sloveniji je bilo izdelanih 21 154 ozalidnih kopij listov osnovnega kartografskega prikaza ROTE-ja in EHIŠ-a v povezavi s TTN-jem, ki jih je bilo treba ustrezno razrezati in formirati (format A4) v celovit prikaz posameznega popisnega okoliša. Geodeti so izvedli primerjavo hišnih števil na kartografskih izrisih z izpisi